

in[+]frame

articles

Ψυχαγωγία και Τέχνη

του Πλάτωνα Ριβέλλη

Είναι συχνή η ερώτηση, και σχεδόν αδύνατη η απάντηση, για τα όρια ανάμεσα στην τέχνη και την απλή ψυχαγωγία ή διασκέδαση. Όταν μάλιστα η ποιότητα της τελευταίας αγγίζει επίπεδα υψηλά, αναρωτιέται κανείς ποιος πρέπει να είναι ο λόγος που, πέρα από κάποια ακαδημαϊκή διαστροφή, νομιμοποιεί την ερώτηση.

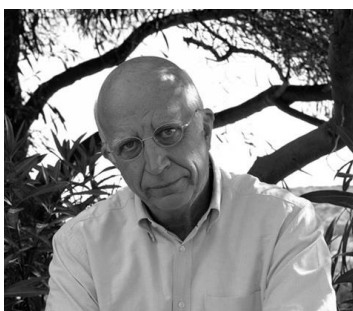
Εντούτοις, οι ασκήσεις γύρω από την ορολογία και τους ορισμούς, όταν βεβαίως γίνονται χωρίς δογματικές προθέσεις και αγκυλώσεις, βοηθούν την κατανόηση τής ουσίας των πραγμάτων. Και μάλιστα σε περιοχές, όπως είναι αυτή τής τέχνης, όπου κυριαρχεί το μυστήριο και η αφαίρεση. Είναι μάλιστα συχνό το φαινόμενο τα πράγματα να δανείζονται την ουσία τους μέσα από το όνομά τους. Αν επομένως ονομάσουμε τέχνη όλα όσα γίνονται με γνώση των κανόνων, με σεβασμό στην παράδοση, με πειθαρχία στην εκτέλεση, με σύντροφο την καλαισθησία και με στόχο την τελειότητα, τότε πλήθος είναι οι δραστηριότητες τού ανθρώπου που δικαίως θα διεκδικήσουν το όνομα αυτό. Και δεν θα μένει παρά να βρεθεί ένας νέος πιο ειδικός και πιο περιεκτικός όρος που θα χαρτογραφεί την πιο αυστηρή οροθέτηση τής τέχνης όπως την εννοούμε. Και βεβαίως πάντοτε πρέπει κανείς να γνωρίζει και να αποδέχεται ότι οι περιοχές κοντά στις δυο πλευρές των ορίων είναι, και πρέπει να είναι, συγκεχυμένες, αόριστες και διαφορούμενες.

Οι προσπάθειες να ορισθεί αυτή η πιο αυστηρή καλλιτεχνική περιοχή και να διακριθεί από την απλή ψυχαγωγία ήταν και είναι πολλές. Και όλες, ήδη από την ίδια τους την πρόθεση, είναι απόλυτα νόμιμες και σωστές. Η ψυχαγωγία, λόγου χάριν, στηρίζεται στα επίθετα, ενώ η τέχνη στα ουσιαστικά. Η πρώτη είναι αναγκαστικά «χρήσιμη» και «χρηστική», αφού υπηρετεί την απόλαυση, ενώ η δεύτερη όταν δεν γίνεται «Προς Μεγίστην τού Θεού Δόξαν» («Ad

Majorem Dei Gloriam») και πάλι δεν υπηρετεί παρά τον εαυτόν της, μια και δεν κάνει τίποτε άλλο από του να αναζητεί τη ίδια τη δική της συγκίνηση. Η ψυχαγωγία (και ο δημιουργός της) υπάρχουν επειδή υπάρχουν οι δέκτες της, ενώ η τέχνη ξεκινάει από τον δημιουργό της και αναζητεί τους δέκτες της. Η ψυχαγωγία περιορίζεται στην εξωτερική πλευρά των πραγμάτων, ακόμα και όταν φαίνεται να ονειροπολεί. Η τέχνη ανιχνεύει τη σύνδεση τού έξω με τον έσω κόσμο, με εργαλεία της τον υπαινιγμό και την μεταφορά που κάνουν το όνειρό πραγματικότητα και την πραγματικότητα φαντασία.

Πέρα όμως από όλα τα παραπάνω δεν είναι παράλογο να προσθέσει κανείς και μια σειρά διακρίσεων από τη μεριά τού δέκτη. Θεατή, ακροατή, αναγνώστη. Ο δέκτης απολαμβάνει την ψυχαγωγία παθητικά και εξαντλεί το ενδιαφέρον του στη διάρκειά της. Απέναντι όμως στο έργο τέχνης ο δέκτης είναι υποχρεωμένος να κινητοποιήσει την ενεργητική του συμμετοχή και να υπερβεί τη χρονική διάρκεια τού έργου, μια και το πνεύμα του και η ψυχή του θα συνεχίσουν να κατοικούνται από αυτό. Ο ψυχαγωγούμενος δέκτης απολαμβάνει αποπροβληματιζόμενος επιτρέποντας μόνον σε ένα τμήμα τού εαυτού του να συμμετάσχει στη διαδικασία. Ενώ ο δέκτης τής τέχνης συγκινείται προβληματιζόμενος. Η τέχνη δηλαδή απαιτεί την παρουσία ενός δημιουργικού και ολοκληρωτικά διαθέσιμου δέκτη. Και το σημαντικό είναι ότι η ίδια συμβάλλει στη διαμόρφωσή του. Έτσι, όταν η καλλιτεχνική συγκίνηση και η πνευματική απόλαυση κορυφωθούν, ο δημιουργικός δέκτης αμείβεται με ένα παράξενο συναίσθημα: νιώθει ο ίδιος πιο άξιος και πιο ανθρώπινος από όσο συνήθως νομίζει πως είναι. Ίσως μάλιστα αυτό να είναι και το πιο σημαντικό επίτευγμα της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

*Πηγή: 'Ψυχαγωγία και Τέχνη' από www.rivellis.gr

Ο Πλάτων Ριβέλλης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Σπούδασε Νομικά στην Αθήνα (1963-1968), Πολιτικές Επιστήμες στο Παρίσι (1968-1970) και Φωτογραφία στις ΗΠΑ (1983). Εργάστηκε ως δικηγόρος στην Αθήνα για δώδεκα χρόνια (1971-1983). Διδάσκει φωτογραφία από το 1981 μέχρι σήμερα. Οργάνωσε τα πρότυπα τμήματα φωτογραφίας τής Λαϊκής

Επιμόρφωσης (Υπουργείο Παιδείας) και δίδαξε τούς επιμορφωτές τους. Έχει επιμεληθεί σειρά από εκπομπές τής κρατικής τηλεόρασης για τη φωτογραφία. Έχει παραδώσει πολλά σεμινάρια και διαλέξεις για τη φωτογραφία στην Αθήνα, σε επαρχιακές πόλεις και στην Κύπρο. Έχει εκθέσει τις φωτογραφίες του σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Άρθρα του έχουν φιλοξενηθεί σε πολλά ελληνικά περιοδικά και εφημερίδες. Διευθύνει τις εκδόσεις «Φωτοχώρος». Ίδρυσε το 1988 το σωματείο «Φωτογραφικός Κύκλος», τού οποίου είναι πρόεδρος. Έχει συγγράψει τεχνικά βιβλία, θεωρητικά βιβλία και λευκώματα..

in[+]frame